

**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z języka polskiego dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów
województwa kujawsko-pomorskiego**

Etap rejonowy – 1 grudnia 2018 roku

**gimnazjum
MODEL ODPOWIEDZI**

Zadanie 1. (0-2)

Uzupełnij tabelę, pamiętając o właściwym zastosowaniu małych i wielkich liter.

Przyznajemy 2 p. za 10-9 poprawnych odpowiedzi,

1 p. za 8-7 poprawnych odpowiedzi.

Uwaga - błąd ortograficzny skutkuje nieuznaniem odpowiedzi.

Nazwa geograficzna	Nazwa mieszkańca	Nazwa mieszkanki
Wołoszczyzna	Wołoch	Wołoszka
Finlandia	Fin/ Finlandczyk	Finka/ Finlandka
Kaszmir	Kaszmirczyk	Kaszmirka
Czechy	Czech	Czeszka
Jarosław	jarosławianin	jarosławianka

Zadanie 2. (0-2)

Popraw błędy w podanych poniżej zdaniach.

Przyznajemy 2 p. za wszystkie poprawne odpowiedzi,

1 p. za 5 poprawnych odpowiedzi.

- a) PZPR **rozwiązała się** w dramatycznych okolicznościach.
- b) Założę tę suknię **wieczorową**.
- c) Miała szyję smukłą niczym **łabędź**.
- d) W tym momencie powiedziała: **Zdejmij** sweter!
- e) Niechęć i zmęczenie **odmalowały się** na jego spokojnej zazwyczaj twarzy.
- f) Lubię czytać sonety, hymny, poematy **itp**.

Zadanie 3. (0-2)

Dopisz właściwą formę rzeczownika w mianowniku liczby pojedynczej. Pamiętaj o poprawnym zapisie.

Przyznajemy 2 p. za wszystkie poprawne odpowiedzi,

1 p. za 5 poprawnych odpowiedzi.

- a) pomarańcze - pomarańcza
- b) chryzantemy - chryzantema
- c) boginie - bogini
- d) cerkwie - cerkiew
- e) głębie - głębia
- f) statuy - statua

Zadanie 4. (0-1)

Wskaż punkt, w którym we wszystkich podanych wyrazach prawidłowo zaznaczono akcent.

- a) **rym**, **klapa**, **glina**, epos, moglibyśmy, **ziemianin**, **exodus**.
- b) **rym**, **klapa**, **glina**, epos, **pisalby**, **ziemianin**, **exodus**.
- c) **rym**, **klapa**, **glina**, epos, **pisalibyśmy**, **ziemianin**, **exodus**.
- d) **rym**, **klapa**, **glina**, epos, moglibyśmy, **ziemianin**, **exodus**.

Przyznajemy 1 p. za poprawne wskazanie.

Poprawnie wskazano akcent w wyrazach zapisanych w **punkcie b**.

Zadanie 5. (0-1)

Przeczytaj podany fragment powieści *Tajemniczy ogród*. Uzupełnij znajdującą się pod tekstem tabelę. Podaj po jednym przykładzie zdania lub równoważnika zdania.

Oczy Mary ciskały płomienie.

— Dick jest miłszy i grzeczniejszy od wszystkich innych chłopców! — zawołała. — To jest... to jest anioł! Może... może będzie śmieszne to, co powiedziałam... a, mniejsza o to!

— Piękny mi anioł! — sapał wściekły Colin. — Nie anioł, tylko zwyczajny chłopak z wrzosowiska!

— Lepszy on niż zwyczajny radża! — odcięła Mary. — Tysiąc razy lepszy!

Była mocniejsza z nich obojga i zaczęła brać nad chłopcem górę. Co prawda, nigdy on w życiu nie miał utarczki z nikim równym sobie i tak Bogiem a prawdą, było to nawet z pożytkiem dla niego, choć ani on, ani Mary nie zdawali sobie z tego sprawy. Odwrócił głowę, oczy zamknął, a grube łzy popłynęły mu po policzku. Zaczynał rozrzewniać się i żałować samego siebie — broń Boże, innych.

(F. H. Burnett, *Tajemniczy ogród*, Warszawa 1968, s. 144-145)

Za poprawne 3 przykłady przyznajemy 1 p.

Przykład zdania współrzędnego łącznego	Była mocniejsza z nich obojga i zaczęła brać nad chłopcem górę.
Przykład zdania pojedynczego	Oczy Mary ciskały płomienie. To jest anioł. Sapał wściekły Colin. Odcięła Mary.
Przykład równoważnika zdania	Piękny mi anioł! Nie anioł, tylko zwyczajny chłopak z wrzosowiska! Tysiąc razy lepszy! Lepszy on niż zwyczajny radża!

Uwaga! Uznajemy wszystkie poprawnie wypisane zdania/równoważniki z tekstu.

Zadanie 6. (0-1)

Określ funkcję wskazanego w poprzednim zadaniu równoważnika zdania.

Za podanie funkcji przyznajemy 1 p. Uznajemy odpowiedzi synonimiczne.

np.

- wyrażenie emocji przez bohaterów
- tekst staje się bardziej dynamiczny
- kolokwializacja tekstu
- imitowanie języka mówionego

Zadanie 7. (0-1)

W podanych zdaniach podkreśl wszystkie partykuły wzmacniające.

Kiedy wróciłem spóźniony do domu, usłyszałem:

- Chodź no tutaj! Czy nie wiesz, o której się wraca do domu?
- Ale mammo... Poszedłem do kina i seans się przedłużył.
- Czyż to możliwe? Czy w kinie była jakaś awaria?
- Nie, ale blok reklamowy trwał dłużej niż zwykle.
- A to ci dopiero historia. No dobrze, idźże już do kuchni i zjedz kolację.

Przyznajemy 1 p. za podkreślenie wszystkich partykuł wzmacniających.
Uwaga! Jeśli uczeń popełni choć jeden błąd, nie otrzymuje punktu.

Zadanie 8. (0-2)

Podane wyrazy nacechowane ekspresywnie zastąp ich neutralnymi odpowiednikami.

- a. knajpa ..... restauracja
- b. utyłać się ..... ubrudzić się
- c. wałówka ..... jedzenie, prowiant
- d. okantować kogoś ..... oszukać kogoś
- e. bulić ..... zapłacić

Przyznajemy 2 p. za wszystkie poprawne odpowiedzi,
1 p. za 4 poprawne odpowiedzi.

Uznajemy odpowiedzi synonimiczne.

Zadanie 9. (0-2)

Z podanych niżej wyrazów i związków wyrazowych wybierz neologizmy i zapożyczenia oraz wpisz je do odpowiednich kolumn tabeli.

frytkownica, ojciec, nastolatek, bursztyn, domowy, poganin, konferencja na szczycie, kryształ, modowy

Odpowiedzi:

zapożyczenia	neologizmy
nastolatek bursztyn poganin kryształ	frytkownica konferencja na szczycie modowy

Przyznajemy 1 p. za poprawne wskazane wszystkich zapożyczeń
oraz 1 p. za poprawne wskazanie wszystkich neologizmów.

Zadanie 10. (0-5)

Przeczytaj podany fragment *Pana Tadeusza* i odpowiedz na pytania:

Zabrał głos, wymawiając z wolna każde słowo,
Z przestankiem i przyciskiem: «A głupi! a głupi!
A głupi wy! Na kim się mleło, na was skrupi!...
To póki o wskrzeszeniu Polski była rada,
O dobru pospolitym, głupi, u was zwada?
Nie można było, głupi, ani się rozmówić,

Głupi, ani porządku, ani postanowić
Wodza nad wami, głupi! A niech no kto podda
Osobiste urazy, głupi, u was zgoda!
Precz stąd! Bo [...], was, do milionów
Kroćset kroci tysięcy fur, beczek, furgonów,
Diabłów!!!!...»

A. Mickiewicz *Pana Tadeusz*, Wrocław 1996.

- a) Który bohater wypowiada podaną kwestię?
- b) Do kogo mówi?

- c) W jakich okolicznościach?
 d) Jakie elementy językowe świadczą o tym, że wypowiedź ma charakter ekspresywny?
 e) Wymień dwie wartości, którymi kieruje się bohater - nadawca komunikatu.

Za każdą poprawną odpowiedź przyznajemy po 1 p.

Cytaty powinny zostać przez ucznia zapisane w cudzysłowie.

Uznajemy wypowiedzi synonimiczne, zgodne z tekstem.

- a) Maciek Dobrzyński
 b) do Dobrzyńskich lub do okolicznej szlachty
 c) przez zajazdem na Soplicowo, po przemowie Gerwazego i jego dyskusji ze szlachtą zaściankową, lato 1811
 d) wykrzyknienia, pytania retoryczne, powtórzenia, wyrazy nacechowane emocjonalnie (*głupi, do kroćset...*)
 e) zgoda, porozumienie, wspólnotowość, współpraca, rozważa, rozsądek, patriotyzm

Zadanie 11. (0-1)

Na podstawie powieści F. H. Burnett *Tajemniczy ogród* i podanego cytatu odpowiedz na pytanie:

Jakie problemy społeczne i polityczne porusza autorka?

Myślałaś, że jestem Hinduską? Ty, ty córko świni! (...) I ty myślałaś, że Hinduska! I ty śmiałaś? To nie są ludzie, to są sługi, które nam muszą się kłaniać.

Przyznajemy 1 p. za poprawną odpowiedź. Uznajemy wypowiedzi synonimiczne, zgodne z tekstem powieści.

kolonializm, pogarda dla ludzi innych ras, rasizm

Zadanie 12. (0-1)

Wydarzenia, o których mowa w powieści Agathy Christie *Morderstwo odbędzie się*, rozpoczęły się

a. w niedzielę 28 października 1939 roku. c. we wtorek 30 października 1950 roku.

b. w piątek 29 października 1945 roku. d. w sobotę 31 października 1944 roku.

Zaznacz właściwą odpowiedź.

Przyznajemy 1 p. za poprawne wskazanie.

Zadanie 13. (0-2)

Określ prawdziwość poniższych informacji odnoszących się do powieści Agathy Christie

Morderstwo odbędzie się. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Pułkownik Archibald Easterbrook przez wiele lat mieszkał w Australii.	P	F
Amy Murgatroyd była szczupłą i zwinną osobą.	P	F
Pani Swettenham pisała książkę o historii posiadłości Boulders.	P	F
Wielebny Julian Harmon był ojcem dwojga dzieci.	P	F
Mitzi uciekła przed hitlerowcami, aby ratować swoje życie.	P	F
Istotną rolę w wyjaśnieniu zagadki morderstwa odegrała Myrna Harris.	P	F
Wszystkie osoby mieszkające w Little Paddocks były z sobą spokrewnione.	P	F
Rudi Scherz był szwajcarem, czyli odźwiernym.	P	F

Przyznajemy 2 p. za wszystkie poprawne odpowiedzi,
1 p. za 7 poprawnych odpowiedzi.

Zadanie 14. (0-3)

Agatha Christie w swojej autobiografii tak wypowiedziała się na temat sztuki pisania dobrych powieści detektywistycznych:

Istota dobrego kryminału polega przecież na tym, że jego [morderstwa – przyp.] sprawcą musi być ktoś oczywisty, a przy tym z tego czy innego powodu okaże się, że nie jest wcale taki oczywisty, bo nie mógł chyba popełnić tego morderstwa. A jednak je popełnił.

Udowodnij prawdziwość tych słów, przywołując trzy argumenty z utworu *Morderstwo odbędzie się*.

Przyznajemy po 1 p. za każdy poprawny argument. Uznajemy odpowiedzi synonimiczne, niesprzeczne z utworem.

Np.

1. To pannę Charlotte/Letycję Blacklock chciano zabić – i to kilka razy.
2. Nie mogła zabić Dory Bunner, bo bardzo ją lubiła, troszczyła się o nią, wyprawiła znakomite przyjęcie urodzinowe.
3. Nie mogła zabić panny Murgatroyd, bo w tym czasie siedziała w salonie/była u siebie.
4. W czasie pierwszego morderstwa była w salonie ze wszystkimi, została raniona w ucho.
5. To Rudi Scherz był przestępcą, to on wymachiwał bronią. Przynajmniej tak niektórzy uważali.

Przeczytaj wiersz Z. Herberta *Brzeg z tomu Napis* i zrealizuj zadania.

Czeka nad brzegiem wielkiej i powolnej rzeki
na drugim Charon niebo świeci mętnie
(nie jest to zresztą wcale niebo) Charon
jest już zarzucił tylko sznur na gałąź
ona (ta dusza) wyjmuje obola
który niedługo kwaśniał pod językiem
siada na tyle pustej łodzi
wszystko to bez słowa

żeby choć księżyc
albo wycie psa

Zadanie 15. (0- 2)

Wskaż wszystkie nawiązania wiersza Herberta do mitologii greckiej. Krótko uzasadnij swoje wskazania.

Przyznajemy 2 p. za wskazanie wszystkich nawiązań do mitologii, 1 p. za 3 nawiązania.

- rzeka - aluzja do rzeki Styks; główna spośród pięciu rzek Hadesu, przez którą musiała przepłynąć się każda dusza zmarłej osoby w drodze do krainy zmarłych; przez Styks przewoził Charon
- Charon - przewoźnik przez rzekę Styks
- łódź - Charon przewoził zmarłych łodzią
- obol - moneta, którą według wierzeń Greków należało włożyć zmarłemu pod język jako opłatę dla Charona

Zadanie 16. (0- 1)

Przedstaw sytuację liryczną, w której znajduje się dusza.

Przyznajemy 1 p. za omówienie sytuacji lirycznej. Uznajemy odpowiedzi synonimiczne, niesprzeczne z tekstem Herberta.

Dusza znajduje się w momencie przejściowym między życiem ziemskim a śmiercią; oczekuje ukojenia, uwolnienia od życia, od świata; znajduje się w stanie zawieszenia między światami.

Zadanie 17. (0- 2)

Odczytaj metaforyczne sensy:

*Przyznajemy 2 p. za wyjaśnienie metaforycznych sensów wszystkich znaków,
1 p. za odczytanie 3 znaków.*

Uznajemy odpowiedzi synonimiczne, niesprzeczne z tekstem Herberta.

- a) drugi brzeg - śmierć, kraina zmarłych, miejsce ukojenia, które nie istnieje
- b) wycie psa - śmierć, groza, lęk, samotność, poczucie opuszczenia, tęsknota
- c) sznur na gałąź - aluzja do śmierci samobójczej (aluzja do Judasza); obraz śmierci niegodnej, śmierci w samotności
- d) niebo - miejsce wytęsknione, wyobrażone, ale nieistniejące

Zadanie 18. (0- 1)

Jaki charakter ma tekst Herberta? Wskaż właściwą odpowiedź.

- a) poważny
- b) melancholijny
- c) refleksyjny
- d) wszystkie odpowiedzi są poprawne.

Przyznajemy 1 p. za poprawną odpowiedź.

Odpowiedź **d**

II

Małgorzata Musierowicz *Kwiat kalafiora*

Zadanie 19. (0-1)

Odnosząc się do powieści Małgorzaty Musierowicz *Kwiat kalafiora*, podaj trzy cechy charakteryzujące rzeczywistość PRL-u.

Przyznajemy 1 p. za poprawną odpowiedź.

np. kolejki po towary deficytowe; zakupy na kartki określonych produktów, np. mięsa i cukru; brak niektórych towarów w sklepie; oszczędzanie energii elektrycznej – wyłączanie prądu; wykonywanie pewnych prac w ramach czynu społecznego; powszechne donosicielstwo; funkcjonowanie różnych komitetów sprawdzających prawomyślność obywateli; powszechna inwigilacja obywateli.

Zadanie 20. (0-2)

W kontekście powieści Małgorzaty Musierowicz *Kwiat kalafiora* wyjaśnij epizod związany z Dyskusyjną Grupą ESD. Co groziło uczestnikom spotkań i dlaczego?

*Przyznajemy 2 p. za pełną odpowiedź,
1 p. za odpowiedź częściową.*

np. Członkowie Dyskusyjnej Grupy ESD spotykali się, aby rozmawiać o sztuce, filozofii, wpływie uśmiechu (sygnału dobra) na innych ludzi. Nie zdawali sobie sprawy z tego, że narażają się na niebezpieczeństwo. Byli podsłuchiwani przez wścibską sąsiadkę. Napisała ona na nich donos do szkoły, w którym oskarżyła ich o zażywanie/rozprowadzanie narkotyków (LSD). Mogli oni zostać też oskarżeni o działalność wrogą ustrojowi, a za to groziły poważne konsekwencje. Na szczęście w ich obronie stanął profesor Dmuchawiec, a wicedyrektor Pieróg oczyścił ich z zarzutów.

Zadanie 21. (0-2)

Wyjaśnij tytuł powieści Małgorzaty Musierowicz *Kwiat kalafiora*. Przywołaj w tym celu konkretne zdarzenia z utworu.

Przyznajemy 2 p. za pełną odpowiedź,

1 p. za odpowiedź częściową.

np. Tytuł książki pochodzi od złośliwej uwagi, którą rzuca w twarz Gabrysi Janusz Pyziak, kolega z sekcji koszykarskiej, rozgoryczony brakiem efektów swoich zabiegów mających na celu zawrócenie dziewczynie w głowie. Skompromitowany przez Gabrysię przed całą żeńską drużyną koszykarską, której uczestniczki – jak się okazało – wszystkie miały okazję słuchać tych samych komplementów i romantycznych porównań do kwiatu jabłoni, mówi jej, że jest prozaiczna jak kalafior. Potem wycofuje się z tego, mówiąc, że kalafior też kwitnie i kwiat jest piękny. Zawiera wiele witamin i soli mineralnych, więc nie można bez niego żyć.

Zadanie 22. (0-23)

Wypowiedź pisemna

Z podanej poniżej listy bohaterów literackich wybierz jedną i napisz charakterystykę tej postaci. Uwzględnij wszystkie części charakterystyki oraz analizę przemiany lub dojrzewania bohatera/bohaterki. Omów zmiany w systemie wartości wybranej postaci literackiej.

Lista postaci:

- 1) Tadeusz, bohater utworu *Pan Tadeusz* A. Mickiewicza
- 2) Charlotta Blacklock, bohaterka powieści *Morderstwo odbędzie się* A. Christie

Twoja praca nie powinna być krótsza niż 40 linijek. Podkreśl wybrany temat.

KRYTERIA OCENY CHARAKTERYSTYKI (0-23)

1. Treść

Cechy wypowiedzi	12 p. Uczeń	9 p. Uczeń	6 p. Uczeń	3 p. Uczeń	0 p. Uczeń
Realizacja tematu	pisze charakterystykę postaci, zachowując spójność i logikę rozumowania; brak błędów rzeczowych	pisze charakterystykę postaci, zachowując spójność w rozumowaniu; brak błędów rzeczowych	pisze charakterystykę postaci wskazanej w temacie, zachowując spójność w przeważającej części wypowiedzi; dopuszczalny 1 błąd rzeczowy	pisze charakterystykę postaci wskazanej w temacie dopuszczalne 2 błędy rzeczowe	charakteryzuje inną postać lub pisze pracę w innej formie
Przedstawienie postaci	prezentuje postać w sposób wyczerpujący, wykazuje się znajomością dziejów bohatera	prezentuje postać w sposób wyczerpujący	prezentuje postać, podaje przynajmniej trzy informacje	prezentuje postać ogólnikowo	
Przedstawienie umysłowości (wykształcenia) postaci	prezentuje wykształcenie i upodobania intelektualne postaci	prezentuje wykształcenie i upodobania intelektualne postaci	wspomina o wykształceniu i upodobaniach intelektualnych postaci		
Prezentacja cech zewnętrznych postaci	opisuje cechy zewnętrzne (cecha i omówienie) oraz zmiany w wyglądzie bohatera (ewolucja/zmiana/dojrzewanie)	opisuje cechy zewnętrzne (cecha i omówienie)	opisuje cechy zewnętrzne	wymienia cechy zewnętrzne	
Prezentacja cech wewnętrznych postaci	wykorzystuje ze wskazanej lektury takie przykłady, które istotnie wspierają tok jego rozumowania, prezentuje cechy wewnętrzne i wskazuje zależności między cechami charakteru a postępowaniem postaci, podaje przykłady z lektury, szeroko je omawia; wskazuje zmieniające się wartości bohatera oraz zmiany postawy bohatera pod wpływem doświadczeń	wykorzystuje ze wskazanej lektury takie przykłady, które wspierają tok jego rozumowania, prezentuje cechy wewnętrzne i wskazuje zależności między niektórymi cechami charakteru a postępowaniem postaci, podaje przykłady z lektury; wskazuje zmieniające się wartości bohatera oraz zmiany postawy bohatera pod wpływem doświadczeń	wymienia niektóre cechy wewnętrzne i podejmuje próbę ukazania zależności między cechami charakteru a postępowaniem postaci; wskazuje zmieniające się wartości bohatera	wymienia niektóre cechy wewnętrzne i podejmuje ogólną próbę ukazania zależności między cechami charakteru a postępowaniem postaci; wymienia wartości bohatera	

Ocena postaci	pełna, uzasadniona ocena, wprowadzenie własnych opinii	uzasadniona ocena, wprowadzenie własnych opinii	częściowo uzasadniona ocena	próba oceny	
---------------	--	---	-----------------------------	-------------	--

Uwagi:

a) w pracy krótszej od wyznaczonej objętości przyznaje się punkty wyłącznie za realizację tematu; ocena kompozycji, stylu, języka, ortografii i interpunkcji pozostaje na poziomie 0.

2. Kompozycja

Punkty	Kryterium
1 p.	praca logiczna, spójna; poprawne, konsekwentne wydzielenie akapitami kolejnych części kompozycyjnych charakterystyki
0 p.	odstępstwa od logiki i spójności wywodu; niekonsekwencje w stosowaniu akapitów lub ich brak

3. Styl

Punkty	Kryterium
1 p.	nieliczne błędy stylistyczne, styl adekwatny do formy wypowiedzi
0 p.	styl nieadekwatny do formy wypowiedzi

4. Język

Punkty	Kryterium
4 p.	dopuszcza się 2 błędy językowe (składniowe, fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne)
3 p.	dopuszcza się 3 błędy językowe (składniowe, fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne)
2 p.	dopuszcza się 4 błędy językowe (składniowe, fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne)
1 p.	dopuszcza się 5 błędów językowych (składniowych, fleksyjnych, leksykalnych, frazeologicznych)
0 p.	więcej niż 6 błędów językowych (składniowych, fleksyjnych, leksykalnych, frazeologicznych)

4. Ortografia

Punkty	Kryterium
3 p.	dopuszcza się 1 błąd ortograficzny
2 p.	dopuszcza się 2 błędy ortograficzne
1 p.	dopuszcza się 3 błędy ortograficzne
0 p.	powyżej 3 błędów ortograficznych

5. Interpunkcja

punkty	kryterium
2 p.	dopuszcza się 3 błędy interpunkcyjne
1 p.	dopuszcza się 4-5 błędów interpunkcyjnych
0 p.	powyżej 5 błędów interpunkcyjnych

